

Memo

Aan: Gemeenteraad

Van: College

Stuknummer: Z.057619/D.207349

Onderwerp: Memo IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte) t.b.v. oordeelsvormende raad d.d. 4 maart 2025

Datum: 22 januari 2025

Vragen aan de fracties:

De fracties vragen om richtinggevende uitspraken te doen over de volgende vragen:

1. *Hoe kijkt u aan tegen het vaststellen van beeldkwaliteitsniveau Basis voor het beheer van de gehele openbare ruimte in gemeente Buren?*
2. *Hoe kijkt u aan tegen de suggestie om een incidenteel stimuleringsbudget IBOR toe te kennen, waarmee vanuit het beheer van de openbare ruimte een stimulans gegeven kan worden aan de thema's uit het IBOR?*

Aanleiding: actualiseren IBOR-plan voor gemeente Buren

De gemeente Buren beheert en is dus verantwoordelijk voor een omvangrijk areaal aan openbare ruimte. De openbare ruimte is steeds meer de spil in verschillende ontwikkelingen (bv. energietransitie, klimaatadaptatie, duurzaamheid, biodiversiteit en circulaire economie). Het beheer van de openbare ruimte in Buren is de afgelopen jaren uitgevoerd op basis van het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte, opgesteld en vastgesteld in 2020. De looptijd van dit plan loopt ten einde. De gemeente Buren wil in het nieuwe plan vooral anticiperen op de integrale ontwikkelingen/thematieken en de Omgevingsvisie. Op dit moment werkt het projectteam van gemeente Buren samen met adviesbureau Antea Group aan het opstellen van dit nieuwe Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (hierna: IBOR).

Tijdens de beeldvormende bijeenkomst van 26 november 2024 zijn raadsleden reeds meegenomen in de achtergrond en het doel van het IBOR, in de scope van het plan en de werkwijze en strategie van het beheer van de openbare ruimte.

Er wordt momenteel nog volop gewerkt aan de uitwerking van het IBOR-plan. Tijdens de oordeelsvormende raad van 4 maart 2025 willen wij raadsleden graag bevragen over de gewenste richting voor wat betreft het beeldkwaliteitsniveau voor de openbare ruimte, alsmede over een eventueel extra stimuleringsbudget IBOR. Nadat hierover de gewenste richting geboden is door de gemeenteraad, kan het IBOR-plan verder uitgewerkt worden, inclusief de bijbehorende financiële kaders.

Leeswijzer

Deze memo heeft betrekking op enkel de autonome keuze die het gemeentebestuur zelf maakt over de gewenste richting voor toekomstige kwaliteitsnormen van integraal beheer van de openbare ruimte binnen de gemeente Buren. Deze memo gaat niet over de daadwerkelijke uitvoering van het beheer en onderhoud en door wie of hoe deze werkzaamheden uitgevoerd worden. Dat is een vervolgstap na het IBOR en wordt geconcretiseerd in onder meer een DVO en andere operationele plannen. Het college en de gemeenteraad worden apart geïnformeerd over de mate van participatie van de gemeente Buren in de gemeenschappelijke regeling (AVRI) maar dat in nu niet aan de orde. De tijdens de oordeelsvormende door de raad geboden richting en de aan de hand daarvan verdere uitwerking van het IBOR-plan is benodigd om duidelijkheid te kunnen verschaffen omtrent welke budgetten er in kadernota 2026 moeten worden opgenomen.

In deze memo leest u dus over de mogelijkheden voor wat betreft het te hanteren kwaliteitsniveau van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte van Buren en de hiervoor beschikbare middelen (vraag 1) en over de mogelijkheden voor een eventueel extra stimuleringsbudget IBOR en de hiervoor

beschikbare middelen (vraag 2). Per vraag horen we graag een richtinggevende uitspraak, zodat dit meegenomen kan worden bij de verdere uitwerking van het IBOR.

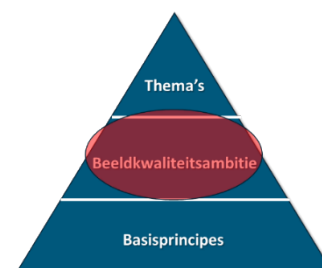
Mocht vanuit de oordeelsvormende raad naar voren komen dat een ander kwaliteitsniveau gewenst is, eventueel per beheerdiscipline of per structuurdeel/gebied, dan kan in een later stadium een inschatting van de financiële gevolgen worden gemaakt.

Werking van beeldkwaliteitsniveau's

Het beeldkwaliteitsniveau beschrijft de gewenste staat van onderhoud en uitstraling van de openbare ruimte. Voor het niveau 'Basis' betekent dit dat de openbare ruimte functioneel en veilig is, maar zonder extra afwerking. Dit niveau wordt bepaald aan de hand van meetbare criteria, zoals de aanwezigheid van vuil, de staat van groenvoorzieningen, de kwaliteit van bestrating en de wegen, et cetera. In de praktijk betekent dit dat bijvoorbeeld stoepen vrij zijn van obstakels en groen netjes gesnoeid wordt, maar dat incidentele (kleinere) onregelmatigheden en onvolkomenheden kunnen voorkomen zolang deze geen gevaar opleveren. Beeldkwaliteitsniveau Basis komt in de praktijk overeen met het gemiddelde rapportcijfer 6,5 voor de algehele staat van onderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte in Buren.

	Kwaliteitsniveaus	Technische staat (heel en veilig)	Verzorging (schoon en netjes)	Rapport cijfer
A+	Zeer hoog	Perfect, heel, niets kapot	Brandschoon	9,5 - 10
A	Hoog	Weinig op aan te merken	Schoon	7.5 - 9.4
B	Basis	Lichte schade, een en ander op aan te merken	Matig schoon, niet storend	5.5 - 7.4
C	Laag	Duidelijke schade, veel op aan te merken	Vuil, storend	3.5 - 5.4
D	Zeer laag	Ernstige schade, kapot, onveilig	Zeer vuil, duidelijk storend	0 - 3.4

In de dagelijkse praktijk blijft het beeldkwaliteitsniveau een belangrijk sturingsmechanisme op basis waarvan afspraken gemaakt worden met uitvoerende partijen die verantwoordelijk zijn voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De keuze voor een beeldkwaliteitsniveau heeft een beperkte relatie met en invloed op de thema's uit het IBOR-plan. Immers, de keuze voor een bepaald kwaliteitsniveau heeft ook invloed op de benodigde middelen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Een hoger beeldkwaliteitsniveau vergt meer middelen dan een lager kwaliteitsniveau.

Indirect heeft een lager beeldkwaliteitsniveau ook tot gevolg dat er minder mogelijkheden zijn om een bijdrage te leveren aan de overkoepelende thema's uit het IBOR vanuit het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Aan de basisprincipes voor beheer en onderhoud moet altijd voldaan worden, dit kan beschouwd worden als de ondergrens.

Vraag 1 Uitspreken over het wel of niet vaststellen van beeldkwaliteitsniveau basis voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Buren

Het vaststellen van het beeldkwaliteitsniveau Basis zorgt voor een evenwicht tussen beheersbare kosten en een acceptabel kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. Het houdt in dat er een continuering plaatsvindt van de in het vorige IBOR-plan ingezette koers, waarin voor het grootste deel van de openbare ruimte ook gekozen is voor een beeldkwaliteitsniveau Basis. In de praktijk betekent dit bijvoorbeeld dat het groen regelmatig wordt gesnoeid zodat het veilig en overzichtelijk blijft, trottoirs en wegen worden gerepareerd bij duidelijke schade, en afval wordt opgeruimd voordat het storend wordt, maar zonder dat elk klein defect of vuil direct wordt aangepakt. Het voortzetten van het huidige kwaliteitsniveau/ambitie, dat ambtelijk de voorkeur heeft, neemt naar verwachting hogere kosten met zich mee vanwege o.a. stijgende prijs- en kostenontwikkelingen in de markt. Deze ontwikkeling raakt beheerorganisaties in het hele land en gemeente Buren is hierop geen uitzondering.

- De huidige assets die in het IBOR-plan zijn opgenomen vertegenwoordigen een omvang van naar inschatting afgerond ca. 10 miljoen euro (exclusief de gevolgen van de marktwerking en losstaand van de aanbesteding van de daadwerkelijke uitvoering, welke nog niet bekend is). Zeer indicatief kunt u als vuistregel plus of min 20% hanteren voor het benodigde budget voor

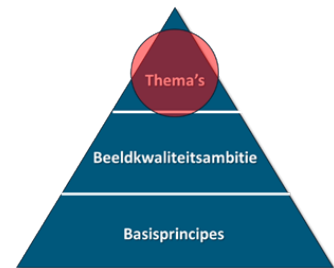
een afwijking naar respectievelijk kwaliteitsniveau Hoog dan wel een afwijking naar beeldkwaliteitsniveau Laag.

- Afwijken naar beeldkwaliteitsniveau Hoog resulteert in een toename in de algehele staat van onderhoud, uitstraling en kwaliteit van de openbare ruimte in Buren, met minder defecten, schades en vervuiling tot gevolg (gemiddeld rapportcijfer 8,5). Gevolg is dat dit beeldkwaliteitsniveau hogere kosten met zich meebrengt, wat zal leiden tot meer structurele financiële druk op de begroting.
- Afwijken naar beeldkwaliteitsniveau Laag betekent een relatieve besparing in kosten op de korte termijn, maar daar tegenover staat een verdere terugslag in de staat van onderhoud, uitstraling en kwaliteit van de openbare ruimte in Buren. Dit heeft meer klachten, meldingen en defecten, schades en vervuiling tot gevolg (gemiddeld rapportcijfer 4,5). Bovendien treden er aanzienlijke risico's op kapitaalvernietiging op, wat vanuit het perspectief van efficiënt en doelmatig beheer van de kapitaalgoederen gezien onverstandig is. Op langere termijn brengt dit scenario extra kosten met zich mee vanwege kapitaalvernietiging.

Vraag 2 Hoe kijkt u aan tegen de suggestie om een incidenteel stimuleringsbudget IBOR toe te kennen, waarmee vanuit het beheer van de openbare ruimte een extra stimulans gegeven kan worden aan de thema's uit het IBOR?

Een incidenteel stimuleringsbudget IBOR heeft tot gevolg dat er vanuit het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Buren een concrete extra stimulans gegeven kan worden uit de thema's uit het IBOR, zoals veiligheid, biodiversiteit, duurzaamheid/circulariteit en klimaatadaptatie.

Met een dergelijk budget zou vanuit de beheerstrategie voor de verschillende assets meer gestuurd kunnen worden op een bijdrage aan deze thema's, bijvoorbeeld door het toepassen van innovaties en/of verbeteringen in het beheer. Een andere mogelijkheid is om het stimuleringsbudget te gebruiken voor keuzes voor materialen en objecten die een extra bijdrage leveren aan de overkoepelende thema's. Ook biedt een dergelijk stimuleringsbudget flexibiliteit en ruimte om kansen en initiatieven van inwoners, bedrijven of andere belanghebbenden in de openbare ruimte te ondersteunen.

In het proces van het opstellen van het IBOR-plan en het definiëren van de thema's is gekeken naar vigerende stukken: coalitieakkoord, Omgevingsvisie en de participatie-input die daarbij in het korte verleden zijn opgehaald. Daarnaast is kennisgenomen van de opgehaalde input uit de kerngesprekken. In de vervolgstappen van de uitvoering van dit beleid buiten zal opnieuw de afstemming met de samenleving opgezocht worden, in samenwerking met de kernregisseurs van gemeente Buren. Daarnaast wordt bekeken hoe inwonersparticipatie in de vorm van bijvoorbeeld (groen)adoptie en/of Right to Challenge een plek kan krijgen in het IBOR. De verschillende wensen in de kernen die leven ten aanzien van biodiversiteit landen in de kernagenda's.

Kanttekeningen

1. De keuze om het niveau Basis niet te handhaven en te kiezen voor een hoger of lager beeldkwaliteitsniveau heeft structurele financiële consequenties. De keuze voor beeldkwaliteitsniveau Laag brengt tevens risico's met zich mee op kapitaalsvernietiging, wat op langere termijn hogere kosten met zich meebrengt.
2. Het vaststellen van het beeldkwaliteitsniveau Basis kan desgewenst gepaard met gedifferentieerd beheer, zoals in het vorige IBOR ook is gedaan. In de huidige aanpak betekent dit dat alle gebieden en beheerdisciplines in de gemeente Buren op niveau Basis (B) onderhouden worden, met als enige uitzondering hierop twee structuurgebieden die op een *lager* niveau (C-niveau op groen in Werkgebieden en Buitengebied) en twee die op een *hoger* niveau onderhouden worden (A-niveau op groen in Centrum en op Begraafplaatsen). Gemiddeld komt dit dan overeen met beeldkwaliteitsniveau Basis (B).
3. Zonder extra stimuleringsbudget IBOR ter beschikking te stellen blijft het beheer van de openbare ruimte in Buren bij het oude en vindt er geen verbetering plaats ten aanzien van de thema's uit het IBOR.